

Esitteessä kerrotaan keskeisimmät askelmerkit sellaiselle pienimuotoiselle ja vähäriskiselle toiminnalle, josta ei tarvitse tehdä elintarvikehuoneistoilmoitusta (elintarvikelaki (13.1.2006/23) 13 § momentti 6). Tämän esitteen tulkintojen avulla tuetaan uuden yrittäjyyden ja kokeilukulttuurin syntymistä lähiruokasektorille ilman liiallista byrokratiaa. Kaikissa kysymyksissä sinua palvelevat oman alueesi aitoja makuja jäsen sekä kuntasi elintarvikevalvontaviranomainen.

Huomioithan toimintaa suunniteltaessa myös verottajan ohjeistukset vähäiselle liiketoiminnalle www.vero.fi.

Pienimuotoinen ja vähäriskinen elintarvikkeiden valmistus ja myynti

Tämä esite koskee sellaista elintarviketurvallisuuden kannalta vähäriskistä toimintaa, josta **ei tarvitse tehdä elintarvikehuoneistoilmoitusta**. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että **toiminnan riskien on oltava elintarviketurvallisuuden kannalta vähäisiä sekä**

1) Elintarvikealan toiminta tapahtuu samassa huoneistossa kuin toimijan harjoittama muu elinkeinotoiminta;

esimerkiksi alkutuotannon yhteydessä tapahtuva vähäriskinen elintarvikehuoneistotoiminta, jonka arvioitu vuosittainen myynti on alle 10 000 €

Esimerkki: Marjatilan yhteydessä toimiva kesäkahvila palvelee asiakkaitaan marjasesongin ajan ja kahvilassa myytävät tuotteet ovat vähäriskisiä (esimerkiksi pulla, tehdasvalmisteinen jäätelö, mehu, kahvi).

tai

2) Toimija on yksityinen henkilö;

vuosittainen myynti on alle 10 000 €
Esimerkki: Yksityishenkilö leipoo ruisleipiä kotikeittiössään ja myy niitä kauppaan sekä suoraan kuluttajille esimerkiksi REKO -renkaiden kautta. Kun myynti jää alle 10 000 euron, ei ruisleipien valmistuksesta ja myynnistä tarvitse tehdä elintarvikehuoneistoilmoitusta. Huomioi tässä myös verottajan ohjeistukset vähäiselle liiketoiminnalle, www.vero.fi.

tai

3) Toimintaa ei voida pitää elinkeinon harjoittamisena;

esimerkiksi yhdistysten ja järjestöjen varainkeruu
Esimerkki: 4H -yhdistys voi avata jäätelökioskin kuukauden ajaksi ja myydä tehdasvalmisteista jäätelöä suoraan kuluttajille (irtomyyntinä ja valmiiksi pakattuna) ilman elintarvikehuoneistoilmoituksen tekoa. Huomioi tässä myös verottajan ohjeistukset vähäiselle liiketoiminnalle, www.vero.fi.

Miten pääsen alkuun?

- Arvioi, onko suunnittelemasi toiminta pienimuotoista (arvio myynnistä < 10 000 € vuodessa), vähäriskistä ja soveltuuko se edellä mainittuihin elintarvikelain raameihin vähäriskisestä toiminnasta.
 - Elintarviketurvallisuuden kannalta **vähäriskisiä tuotteita** ovat esimerkiksi leivät, piparkakut ja muut huoneenlämmössä säilyvät leivonnaiset, myllytuotteet.
 - Elintarviketurvallisuuden kannalta **kohtalaisen riskin tuotteita** ja toimintaa ovat mm. kasvis-, hedelmä- ja marjajalosteiden valmistus ja myynti, kuten mehut, hillot, kasvisjalosteet. Näitä tuotteita voi valmistaa koemarkkinointi tarkoituksessa ilman elintarvikehuoneistoilmoitusta korkeintaan yhden vuoden ajan, mutta ei säännöllisesti.
 - Erityisen helposti pilaantuvia tuotteita ja näin ollen **elintarviketurvallisuuden kannalta riskialttiita tuotteita** ovat esimerkiksi kalat ja jalostetut kalastustuotteet (ml. rapu, mäti, äyriäiset, graavikala, kalasäilykkeet), lihat ja lihavalmisteen, maito ja kerma, tuorejuustot, ruoanvalmistus (kuten kaalikääryleet), konditoriatuotteet (kuten voileipä- ja täytekakut), joiden käsittelystä, valmistamisesta ja myynnistä tulee tehdä elintarvikehuoneistoilmoitus tai olla hyväksytty laitos. Lisätietoja tästä löytyy Elintarvikkeiden valmistus ja myynti -esitteestä www.aitojamakuja.fi/suoramyynti.
- Pidä kirjaa toteutuneista myyntimääristä (€).

Myynti- ja valmistuspaikassa tulisi kiinnittää erityistä huomiota seuraaviin kohtiin:

Elintarvikkeiden valmistuksessa ja myynnissä tulee kiinnittää huomiota hyviin hygieenisiin työtapoihin, toimitpa sitten yksityishenkilönä, yhdistyksen edustajana tai alkutuotannon yrittäjänä. Lisäksi elintarviketiedot on oltava asiakkaan saatavilla ostohetkellä: ainesosaluettelo, mahdolliset allergeenit, säilyvyyteen ja käyttöön liittyvät ohjeet.

Elintarvikkeiden kuljetus

Keskeisintä elintarvikkeiden kuljetuksessa on varmistua tuotteiden oikeasta lämpötilasta, jolloin kylmä- / lämpöketjun tulee olla katkeamaton. Lisäksi on huolehdittava ajoneuvon yleisestä siisteydestä sekä kuljetuslaatikoiden soveltuvuudesta elintarvikkeille.

MIKÄ KENTÄLLÄ MIETITYTTÄÄ?

- 1) **ELINTARVIKEALAN TOIMINTA TAPAHTUU SAMASSA HUONEISTOSSA KUIN TOIMIJAN HARJOITAMA MUU ELINKEINOTOIMINTA**; esimerkiksi alkutuotannon yhteydessä tapahtuva vähäriskinen elintarvikehuoneistotoiminta, jonka arvioitu vuosittainen myynti on alle 10 000 €

Voiko maatilayrittäjä perustaa tilapuodin, jossa on myynnissä omien alkutuotannon tuotteiden lisäksi myös muiden maatilayritysten alkutuotannon tuotteita ilman elintarvikehuoneistoilmoitusta?

Kyllä, jos myynnissä on ainoastaan vähäriskisiä alkutuotannon tuotteita ja vuosittainen alkutuotannon tuotteiden myynti jää alle 10 000 euron. Huomioithan, että omien alkutuotannon tuotteiden suoramyyntiin kuluttajille ja paikalliseen vähittäismyyntiin ilman elintarvikehuoneistoilmoitusta rajaavat kilomäärät, joita on esitetty Alkutuotannon tuotteiden suoramyynni -esitteen taulukossa. Alkutuotannon tuotteita ovat mm. kasvikset ja hedelmät sekä viljat ja sienet, hunaja, luonnonvaraiset marjat ja sienet, ternimaito ja kananmunat.

POIKKEUKSET: Kuitenkaan maatilayrittäjä ei voi myydä tilapuodistaan toisen tilan tuottamaa raakamaitoa. Ternimaitoakin saa myydä vain jäädytettynä (vähintään -12 °C:een). Toisen tilan tuottamia kananmunia voi myydä vain poikkeusalueella*, ellei munia ole läpivalaisttu, painoluokiteltu ja leimattu.

Voiko maatilayrittäjä aloittaa omien alkutuotannon tuotteiden vähäriskisen jalostuksen ja myynnin ilman elintarvikehuoneistoilmoitusta? Esimerkiksi viljasta myllytuotteita sekä leivonnaisia?

Kyllä, jos valmistettavat tuotteet ovat vähäriskisiä ja vuosittainen myynti jää alle 10 000 euron. Tämän jälkeen toiminnasta tulee tehdä elintarvikehuoneistoilmoitus kunnan elintarvikevalvontaviranomaiselle.

Voiko maatilayrittäjä aloittaa mehujen ja hillojen valmistamisen ilman elintarvikehuoneistoilmoitusta?

Kyllä, kohtalaisen riskin omaavia elintarvikkeita, kuten mehut ja hillot, voi valmistaa ja myydä koemarkkinointi tarkoituksessa korkeintaan vuoden ajan, mutta ei säännöllisesti. Tämän jälkeen toiminnasta tulee tehdä elintarvikehuoneistoilmoitus kunnan elintarvikevalvontaviranomaiselle.

Voiko maatilayrittäjä järjestää ohjelmapalveluja sekä niihin sisältyvää ruokatarjoilua ilman elintarvikehuoneistoilmoitusta? Esimerkiksi metsäretkien järjestäminen päiväkotilapsille, jossa tarjoillaan nuotioruokaa (kuten tikkupullaa, makkaraa).

Kyllä, jos valmistettavat tuotteet ovat vähäriskisiä ja vuosittainen myynti ruokatarjoilusta jää alle 10 000 euron. Jos tarkoituksena on valmistaa asiakkaille ruoka-annoksia tai myynti ylittää 10 000 euroa, tulisi toiminnasta tehdä elintarvikehuoneistoilmoitus.

- 2) **TOIMIJA ON YKSITYINEN HENKILÖ**; vuosittainen myynti on alle 10 000 €
Yksityishenkilö myy omaa kasvissatoa ja/tai valmistaa elintarvikkeita myyntiin

Voiko yksityishenkilö myydä oman ylijäämä kasvissatonsa suoraan kuluttajalle ja vähittäismyyntiin, kuten vanhainkotiin, ravintolaan tai pitopalveluun?

Kyllä, tuotannosta ja myynnistä ei tarvitse tehdä alkutuotantoilmoitusta.

Voiko yksityishenkilö myydä kunnan ruokapalvelulle poimimiaan mustikoita ja puolukoita?

Kyllä, yksityishenkilö voi myydä vapaasti mustikoita ja puolukoita kunnan ruokapalvelulle.

Voiko yksityishenkilö valmistaa säännöllisesti vähäriskisiä elintarvikkeita myyntiin?

Kyllä, yksityishenkilö voi valmistaa säännöllisesti vähäriskisiä elintarvikkeita myyntiin ilman elintarvikehuoneistoilmoituksen tekoa. Esimerkiksi, leipoa joka viikko pikkuleipiä ja myydä niitä kauppaan sekä suoraan kuluttajille. Jos myynti jää alle 10 000 euron, ei pikkuleipien valmistuksesta ja myynnistä tarvitse tehdä elintarvikehuoneistoilmoitusta.

3) TOIMINTAA EI VOIDA PITÄÄ ELINKEINON HARJOITTAMISENA

(= yhdistysten ja järjestöjen varainkeruu)

Voiko 4H -yhdistys avata jäätelökioskin kuukauden ajaksi ja myydä tehdasvalmisteista jäätelöä (irtomyyntinä ja valmiiksi pakattuna) ilman elintarvikehuoneistoilmoitusta?

Kyllä, koska toiminta rajoittuu kesäkauteen ja kioskin tuotevalikoima (vain tehdasjäätelöä) on suppea. Jos kioskin tuotevalikoima laajenee tai se on huomattavasti pidempään toiminnassa, tulee toiminnasta tehdä elintarvikehuoneistoilmoitus ja laatia omavalvontasuunnitelma.

Voiko kyläyhdistys järjestää kylätalollaan ns. keittokeskiviikkoja, jossa valmistetaan ja myydään keittoa sekä leipää, ilman elintarvikehuoneistoilmoitusta?

Kyllä, lämpiminä tarjottavien keittojen valmistaminen ja myyminen osana kyläyhdistyksen varainkeruuta on mahdollista ilman elintarvikehuoneistoilmoitusta. Kuumennettu keitto on elintarvikeeturvallisuuden kannalta vähäriskinen tuote. Lisäksi kyseessä ei ole elinkeinotoiminta vaan yhdistyksen varainkeruu oman toimintansa tukemiseen. Elinkeinotoimintana tämä vaatisi elintarvikehuoneistoilmoituksen. Huomioi tässä myös verottajan ohjeistukset vähäiselle liiketoiminnalle www.vero.fi.

4) ELINTARVIKKEIDEN VALMISTAMINEN MYNTIIN KOTIKEITTIÖISSÄ

Elintarvikkeiden valmistaminen kotikeittiössä onnistuu kunhan hygieenisistä toimintatavoista sekä valmistuksen ajallisesta erottamisesta muun kodin ruoanvalmistuksen kanssa huolehditaan. Myöskään asumisesta ei saa aiheutua vaaraa kotona valmistettaville elintarvikkeille. Jos myyt kotikeittiössä valmistettuja tuotteita ammattimaisesti ja säännöllisesti, tulee kotikeittiöstä tehdä elintarvikehuoneistoilmoitus sekä laatia omavalvontasuunnitelma.

Voiko yksityishenkilö valmistaa kotikeittiössä vähäriskisiä elintarvikkeita myyntiin?

Kyllä, yksityishenkilön ei tarvitse tehdä elintarvikehuoneistoilmoitusta vähäriskisten tuotteiden valmistuksesta ja myynnistä.

Toisaalta, jos yksityishenkilö valmistaa kotikeittiössä helposti pilaantuvia tuotteita myyntiin, tulee valmistuksesta ja myynnistä tehdä elintarvikehuoneistoilmoitus. Esimerkiksi, jos yksityishenkilö valmistaa voileipäkakkuja, lihapiirakoita kotikeittiössään ja toimittaa niitä myyntiin, tulee toiminnasta tehdä elintarvikehuoneistoilmoitus.

Miten kotikeittiössä tapahtuvaa elintarvikehuoneistotoimintaa valvotaan?

Kunnan elintarvikevalvontaviranomainen käsittelee saapuneen elintarvikehuoneistoilmoituksen sekä arvioi toiminnan riskit. Tämän jälkeen kotikeittiössä tapahtuva elintarvikealan toiminta voidaan tarkastaa virtuaalisesti käymällä läpi omavalvontasuunnitelma ja omavalvonnan kirjaukset sekä esimerkiksi haastattelemalla toimijaa ja tutustumalla toimijan verkkosivuihin.

Voiko yksityishenkilö myydä kotona tehtyjä leivonnaisia paikalliseen vanhusten hoivataloon?

Kyllä, vähäriskisten leivonnaisten myyminen vanhusten hoivataloon on sallittua ilman elintarvikehuoneistoilmoitusta, jos myynti jää alle 10 000 euron.

Voiko kotikeittiössä valmistaa erikoisruokavaliotuotteita, kuten gluteenitonta leipää?

Kyllä voi, mikäli tarkkaan huolehditaan (mm. siivous, erilliset työvälineet, työvaatteet) siitä, että gluteeniton elintarvike ei mitenkään joudu kosketuksiin gluteenia sisältävien elintarvikkeiden kanssa. Kotikeittiössä tämä on useimmiten haastavaa ja asia on kulloinkin erikseen harkittava. Gluteenitonta ruokavaliota noudattavien keliakikkojen terveys on kaikissa tilanteissa aina turvattava.

* poikkeusalueella, joka käsittää entiset Lapin, Oulun ja Ahvenanmaan läänit sekä Itä-Suomen läänissä sijaitsevat Pohjois-Karjalan ja Pohjois-Savon maakunnat, tuottaja voi toimittaa tuottamiaaan kananmunia paikallisiin vähittäiskaappoihin enintään 30 000 kg vuodessa ilman laatu- ja painoluokitusta sekä leimausta (Valtioneuvoston asetus 1258/2011 3 § kohta 4).

Jäikö jokin asia vielä mietityttämään?

Kysy apua paikalliselta Aitoja makuja aluejäseneltä
www.aitojamakuja.fi/suoramyynti

tai kuntasi elintarvikevalvontaviranomaiselta
www.evira.fi

Malleja, ohjeita ja esimerkkejä
löydät lisää
aitojamakuja.fi/suoramyynti

Turun yliopisto
University of Turku

mmm.fi

Evira

MAA- JA
KOTITALOUSNAISET

MTK

SLC

Tämä aineisto on tuotettu maa- ja metsätalousministeriön tuella.

PIENIMUOTOINEN JA VÄHÄRISKINEN ELINTARVIKKEIDEN VALMISTUS JA MYYNTI

Tilanteet, joista ei tarvitse tehdä
elintarvikehuoneistoilmoitusta

